

MUUSIKAÕPETUS GÜMNAASIUM

Kooliastme lõpuks taotletavad üldised teadmised, oskused, hoiakud ja õpitulemused

Õpilane:

1. tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;
2. teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja rütmikas;
3. kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
4. osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;
5. suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loominguksse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
6. mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;
7. märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;
8. leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub virtuaalmaailmas vastutustundlikult;
9. väärtustab loojat ja loominguks ning on teadlik autoriõigusest;
10. väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust:
Põhikoolis õpitud helivältsused, rütmifiguurid ja pausid:

taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt; duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d;
muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused, hoiakud ja õpitulemused

1. Muusikalugu

Õpilane:

- ✓ Teab erinevate ajastute (vanad tsivilisatsioonid, antiikaeg, keskaeg, renessans, barokk, klassitsism, romantism, rahvusromantism, modernism, levimusika) muusikale

omaseid iseloomujooni, sh muusikažanre, muusikainstrumente, helikeele iseärasusi jne ning võrdleb neid üksteisega.

- ✓ tunneb erinevate ajastute muusikaga seotud kultuurilist konteksti;
- ✓ teab eri ajastute märkimisväärsemaid heliloojaid.

2. Muusika kuulamine

Õpilane:

- ✓ Tunneb kuulates ära eri ajastute märkimisväärsemad muusikateosed ning oskab õigesti kirjutada nende autorit ja pealkirja;
- ✓ kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusikalise oskussõnavara abil;
- ✓ otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust;
- ✓ eristab kuuldeliselt ja kirjeldab eri ajastute muusikastiilide helikeelt, pille ja pillirühmi;

3. Muusikaline omalooming

Õpilane loob digikeskkonnas iseseisvalt lihtsa muusikapala.

4. Pillimäng

Kooli pillitaristust tulenevalt musitseerib õpilane kitarril, kandelil, Orff-pillidel ja erinevatel löökpillidel.

5. Laulmine

Õpilane laulab hääle isikupära arvestades, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning julgelt ja väljendusrikkalt.

Muusikaõpetus - Gümnaasium

Ainemaht: 35 tundi õppeaastas

Teema: Muusikalugu

Õpitulemused:

Õpilane:

On kursis eri ajastute (antiikaeg, keskaeg, renessanss, barokk, klassitsism, barokk, modernism) Euroopa muusika helikeelele omaste iseloomujoontega, muusikainstrumentide, heliloojate ja olulisemate muusikateostega.

On kursis Eesti rahva- ja kunst- ja popmuusikasse puutuvaga.

Teema: Laulmine

Õpitulemused:

Õpilane:

1) on tundides kaasatud ühislaulmisesse ja laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;

2) väärtustab ühislaulmist, laulab peast või noodist kooliastme ühislauke:

3) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;

Õppesisu:

Omandab laulud:

- ✓ kuulmise järgi või
- ✓ käemärkide või rändnoodi järgi või
- ✓ rütmistatud astmenoodi järgi või
- ✓ traditsioonilise noodi järgi või
- ✓ kombineeritud meetodil.

Teab laulu õpetamisele eelneva hääle lahti laulmise põhjust ja eesmärki.

Kooliastme ühislaulude nimekiri:

Osaleb vastavalt vokaalsetele võimetele koolikooris ning laulupeoprotsessis.

Teema: Pillimäng

1) Süvendab põhikooliastmes omandatud pillimänguoskusi, mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, mängib kooli pillitaristust tulenevalt kitarril, väikekannelt, Orff-plaatpille, löökpille;

Mängib kaasmänge, *ostinato*'sid lauludele, meloodilis-rütmilisi improvisatsioone või rütmimänge (rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid). Oskab pöörata tähelepanu pillide korrashoiule. Oskab musitseerimisel kasutada pillisimulatsioonide nutirakendusi. Kitarril, väikekandle, plaatpillide ja rütmipillide õppimisel süvendab õpitud mänguvõtteid ning omandab uusi, mida rakendab lihtsamate palade, kaas- ja koosmängude esitamisel.

2) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;	Muusikalise kirjaoskuse arendamiseks võib kasutada traditsioonilist paber-pliiats meetodit või infotehnoloogia vahendeid.
3) rakendab muusikalist kirjaoskust üksi ja erinevates pillikoosseisudes musitseerides.	Pillide mänguvõtete omandamisel ja meloodia mängimisel kasutab tähtnimesid, seostades need nootide asukohaga noodijoonestikul ja/või klaviatuuril. Musitseerimisel rakendab õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi (nt. meetrum, rütm, dünaamika, tempo jne).

Teema: Muusikaline omalooming

- 1) julgeb loomeideedega katsetada ning eksida; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;
- 2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või *ostinatos*-id keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;
- 3) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);
- 4) Kasutab digirakendusi lihtsamate heliteoste komponeerimisel.
- 5) Väljendab muusika meeleolu kujutava kunsti žanris (animatsioon)
- 6) Teab laulusõnade loomisel jälgida teksti rütmistamise põhimõtteid, regivärsi loomisel 8-silbilist värsi-rida ja algriimi. Teksti sisu koostamisel järgib mõtte terviklikkust.

Mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Teema: Muusika kuulamine

1) kirjeldab ja analüüsib kuulatud Euroopa rahvaste ja eesti muusikat muusikalist oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;	
2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;	
3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;	
4) eristab kuuldeliselt erinevate ajastute muusikastiile ning instrumente.	Õpilasel kujuneb muusika kuulamise repertuaar, mida ta oskab ära tunda ja seostada õpitud teemaga. Muusikaalane sõnavara rikastub muusika analüüsimisega.

5) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;	Muusikaajaloos on rõhk muuhulgas erinevate ajastute muusikalise helikeele, sh helilaadide tundmaõppimisel.
6) külastab kontserti või muusikaetendust;	On seotud muusika oskussõnavara ja muusika kuulamise alamteemadega. Õpilane kirjutab oskussõnavara kasutades arvustuse või arutleb sel teemal suuliselt.
7) osaleb kooli muusikaelus esineja või kuulajana;	Esineb kooli muusikaüritusel, korraldab selle või kirjutab ürituse kajastuse, kasutades muusika oskussõnavara.

Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained:

Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamus esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvääruse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapiiril; tempo.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeoleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöös. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.

Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus. Fred Jüssi „Linnuaabits“.

Fred Jüssi vaikusest.

Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd *versus* taktimõõt; kiirus ja m/s *versus* tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmi arvilised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).

Ajalugu. Sündmustele sajandi määramine ja ajatelg; ajalooallikate liigid (suulised, esemelised, kirjalikud ja audiovisuaalsed); muusikaga seotud mäluasutused (näiteks Teatri- ja Muusikamuuseum, Laulupeomuuseum, ERM jt). Eesti kultuurilugu (eesti rahvamuusika, rahvakalender, rahvuslik ärkamine, hümn, laulupeod). Loomeinimeste loominguline vabadus demokraatlikus ja totalitaarses ühiskonnas.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääleervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid / huviharidus ja selle väärtustamine.

Ühiskonnaõpetus. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus. Suhtumine teiste rahvaste ja maa-de kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; sotsiaalsed suhted; väärtushinnangute ja -hoiakute kujundamine. Autorikaitse.

Käsitöö ja kodundus. Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.

Tehnoloogiaõpetus. Pillide valmistamine, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Märkid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused.

Informaatika. Veebiturvalisus ja autoriõigused. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Esitluste koostamine (tekst ja selle vormindus, pilt, video) üksinda ja rühmatöös. Noodigraafikaprogrammid (näiteks *MuseScore*, *NoteFlight*); muusikalise kirjaoskuse programm *Musicators*; Muusikalise omaloominguprogrammid *Chrome Music Lab*, *GarageBand*, erinevad animatsiooniprogrammid (*KomaKoma*), pillisimulatsioonirakendused (näiteks *PerfectPiano*). Heli- ja videofailide tüübid. Ajatelje

loomine (näiteks <https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline>). Tööde jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele (Stuudium, e-kiri, muu).

Kunstiainete (muusika ja kujutava kunsti, rakenduskunstide ning disaini) **valdkonna-ülese lõimingu** võimalusteks on huvi tekitamise ja hoidmise vajalikkus, õppijale seatud ootused osaleda laiemas suhtluses aktiivselt nii sõnumi edastajana kui ka vastuvõtjana, oskus kasutada selleks kunstide väljendusvahendeid, tähelepanu juhtimine õppija enesekohastele oskustele - võimekus ennast tegevuses jälgida ja reflekteerida, enda isiklik side kultuurinähtustega, neid tajuda ja loovat eluhoiakut omada. Kunstide valdkonnapädevus laiemalt lõimub suhtluspädevuse, sotsiaalse ja kodanikupädevusega ning enesemääratluspädevusega - enda jälgimise, analüüsimise ja hindamisega.

Digiõppekava rakendamine:

Muusikalise omaloomingu valdkonnas on kasutusel: 1. veebiplatvorm *Chrome Music Lab / Song Maker* ja 2. IOs nutiseadme rakendus *Garage Band*.

Muusikalise kirjaoskuse valdkonnas on kasutusel veebiplatvorm *Musicators*.

Audiovisuaalse loomingu teostamiseks on lisaks animatsioonirakendus *Koma Koma*.

Digitaalse õppekava interaktiivseid platvorme kasutatakse lähiõppe vormis.

Teadmistekontrollid viiakse läbi muuhulgas elektroonilistes keskkondades.

TMG eripära:

Tulevikukool (muusikaliste seoste ja rakenduste loomine ning seeläbi multikultuurse koolikeskkonna kultuuriline rikastamine)

Liikuma Kutsuv Kool (õuesõpe vormis muusikalised mängud)

Põhikooli õppesuunad:

1. inglise keel (keeleklassides inglisekeelsed laulud, laulumängud)
2. loodus ja tehnoloogia (õuesõppetunnid nt linnulaulu määramiseks äpiga „Siuts”)
3. loomemajandus ehk loovus ja ettevõtlikkus (kontserdikorralduse õpe)

Hindamine:

Hindamine on õppe osa, mille kaudu toetatakse õpilase õppimist ja arengut, innustatakse õpilasi leidma isikupäraseid ideid ja loovaid lahendusi ning suunatakse neid sihikindlalt õppima. Hindamisel lähtutakse õppimisele seatud eesmärgist ja hinnatakse seda, mida on õpetatud, rakendades nii diagnostilist, kujundavat kui kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnatena.

Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist.

Kujundav hindamine toetab õpilase eneseusku ja innustab teda oma võimeid arendama, selle kaudu saab õpilane temale arusaadaval viisil esitatud suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta.

Kujundava hindamise rakendamist toetab õppeolukorras tehtud tööde õpilasepoolne dokumenteerimine näiteks kavandite, jooniste, õpimapi, blogina vms.

Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, lähtudes õppest kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal.

Hindamise eesmärk muusikas on suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale muusikaharrastusele; juhtida ja toetada õpilasi haridustee valikul muusika valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgnevat õpet kavandades. Hinnates lähtutakse kooli õppekavas kirjeldatud põhimõtetest ja nõuetest.

Õppetegevuse käigus motiveeritakse õpilase arengut vahetu suulise tagasiside kaudu, tuues välja soorituse positiivsed küljed ning andes edasiviivat nõu.

Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks.

Õpitulemusi hinnatakse vastavalt kooli hindamisjuhendile

1) eristavalt (hinne „5”: A+,A, B+; hinne „4”: B, C+, C; hinne „3”: D+, D, E+, E; hinne „2”: F+, F; hinne „1”: F-),

2) mitteeristavalt („arvestatud" - AR ja "mittearvestatud" – MA),

3) kujundavalt (1. klassid) või

4) sõnaliste hinnangutega.

Õpilased teavad, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Muusikaõpetuse aines hinnatakse osaoskuste põhjal:

Osaoskus: muusikalugu

Muusikalooalaseid teadmisi hinnatakse:

- testimisega: valik- ja avatud vastustega test, küsimustik, essee, arutlus jne;
- loetud teksti mõistmise testimisega (küsimuste koostamine teksti põhjal)
- rühmatööga (ettekanded, loovtööd, plakatkollaaži valmistamine käsitletavast temast, ajajoone koostamine jne);
- loominguliste ülesannetega (muusikapala esitamine; filmiklipi või fotoloo loomine, taustaks vastava ajastu muusika; taskuhäälingu loomine; (perekondliku) pärimuse kogumine; lühiuurimus jne);

Osaoskus: muusika kuulamine

Muusika kuulamisel hinnatakse:

1) väljendus- ja arutlusoskust kuulatud muusikast vesteldes või kirjutades (mini-aruanded);

2) muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikat kuulates (mini-aruanded).

Muusikateose äratundmisel põhinevat muusika kuulamise testi.

Osaoskus: omalooming

Muusikalise omaloomingu hindamine toimub eristavalt hindamismudeli alusel.

Osaoskus: laulmine

Õpitud repertuaari esitamisel hinnatakse aktiivset osavõttu ühislaulmisest.

Osaoskus: pillimäng

Pillimängu puhul hinnatakse osavõttu lähiõppe tundidest.

Hindamisel tagatakse õpilasele võimalikult toetav keskkond.